

סא

אור

פרשת בשלח

תורה

בחינת קטנות וצמצום אלהותו ית' להתגלות ע"פ מדותיו ע"י אור התורה והמצוות להיות רצונו העליון שאם יטעון ראובן כך כו'. יהיה הפסק כך. וכן ע"ד זה שאר מצוות ציצית ותפילין שגילוי אלהותו ורצונו ית' הוא בחינת צמצום שהרי בעצמותו ומהותו ית' לא שייך כלל בחינת רצון שהוא למעלה מעלה מבחינת רצון ונקרא בעל הרצון וע"י נאמר הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך פ"י אפילו כמו כלי תוך כלי לקבל חיות מקדושתו של הקב"ה בבחי' שקודם הצמצום שיהיה בבחינת התגלות ירידת והשתלשלות סדר המדרגות. משא"כ בחי' ואלה המלכים כו' שמקבל חיות מקדושתו של הקב"ה מבחינת רוב חסד שלמעלה מוהצמצום ע"י נפילת האור והחיות ירידתו בסתר המדרגות ממדרגה למדרגה להתלבש בבחינת הסתר פנים ולא בגילוי כלל וכלל עד לעתיד לבא שיקרים בנו מקרא שכתוב ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ וכתוב כי עין בעין יראו וגו'.

והנה אמרז"ל גלו לכלב שכניה עמהם. פ"י הנה ניצוצי אלהות שבנפשם הוא בבחינת גלות והניצוצי אלהות שבתוכם רצונו וחשקו לדבק ולהסתלק למקורו כטבע האש וכו' וע"י הם מלקטים ג"כ ניצוצי חיות אלהי שנפלו שמה בשבירת כלים ומעלים אותם לקשרם ולדבקם באלהים חיים ע"י עסקו בפרנסתו בזכרים הנתונים תחת ממשלת קליפת נוגה וכמארז"ל אין לך כל עשב כו' והוא מתורק משקר וגניבה וגזילה וכיוצא בהם מדברים אכזריים וקשורים בידי החיצונים שאינם יכולין לעלות כו' כמ"ש במ"א וכן כשמקיים מצוות תפילין וציצית שהצמר של ציצית והקלף של תפילין היו נתונים תחלה תחת ממשלת השר והמושל המשפיע להם שפע וחיות להחיותם ולקיימם מחיות קדושתו של הקב"ה שנפל שמה בשבירת הכלים כב"ל וע"י מתעלה ג"כ חיות הקדושה הג"ל למקורם ושרשם ואתהפכא חשוכא לנהורא כמ"ש וידעו מצרים כי אני ה'. וזהו תוספת ורבי אור וזרע הנורע בקרקע ומכוסה כעפר הארץ להצמיח ולהעלות מעלה מעלה ברבי וחספת אורה כיתרון אור הכא מן החשך וגו' ויש ותקח רבקה את בגדי עשו וגו' ותלבש את יעקב בנה הקטן כי קטן יעקב מבחי' קטנות וצמצום אורו ית' להתלבש במדותיו ע"י דרך התורה כג"ל. והנה התורה נתלכשה בלבושים גשמיים ומעשה המצוות בדברים שהיו נתונים תחת ממשלת קליפת נוגה שרשם מעולם התהו ונק' בגדי עשו בנה הגדול כי עולם התהו קדם לעולם התקון שצ"י זה נתוסף אורה ושמחה כיתרון אור הבא וכו' והשמחה היא כאשר תתהפך חשכת הדברים הנתונים תחת ממשלת ק"ט לאור התורה ומתעלים בקדושה וכמאמר אשר קדשנו במצותיו בקדוש העליון כו' וזהו בחי' תשובה וכמארז"ל אם ישראל עושין תשובה נגאלין דהיינו בחינת נשיאת הנפש למקורה ושרשה כמ"ש אליך ה' נפשי אשא בחינת מסירת הנפש מה שהיה נהנה וניזון בנפשו החיונית מכל אכילה ושתיה שהיה תחת ממשלת קליפת נוגה ושאר תענוגי עוה"ז להתהפך מהפך להפוך לעבוד ה' בשמחה ובטוב לבב וכמ"ש תחת אשר לא עבדת וגו' ובכל דחיה ודחיה שישאל מדחה את תאוות גופו ומקרב לבו לעבודת ה' הרי זה בחי' מסירת הנפש כי מה לי קטל' כולה מה לי קטל' פלגא וכן ע"י הצדקה ממעות שאינם גזל כו' כדכתוב צדקה תרומם גוי והוא כענין וירם קרן לעמו פ"י דקאי אדלעיל מניה הודו על ארץ ושמים הודו ויזו לבד כמ"ש במ"א והוא בחינת סוב"ע. אבל וירם קרן לעמו למעלה מעלה מבחי' הודו אלא להיות עם קרובו של עצמותו ומהותו בביטול ממש שהוא למעלה מעלה מבחי' סוב"ע שאינו בגדר עלמין כלל כו' כמ"ש במ"א והוא אתה בחרתנו מכל העמים שמבחינת כל העמים דוקא בחרתנו

וירי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים וגו'. הנה על ישראל כגלות מצרים כתיב וזרעתה לי בארץ אמרז"ל וזרע כור מוציא כמה כורים וכו' ולהבין ענין הזריעה והתוספת והרבי שנתהוה מן הגלות. הנה כתיב קדש ישראל לה' ראשית תבואתה תבואתו דוקא שישאל נקרא תבואה ה' והוא כמו שאדם זורע תבואה ע"י משל בשביל התוספת שיצמח. כך ברצות ה' שיתוסף ויתרבה גילוי אלהותו בעולם וימלא כבוד ה' את כל הארץ ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר וגו'. וזרע את ישראל שהן הם תבואתו ושע"י יתגלה כבודו ברבי וחספת וזהו ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם פ"י שכ"י שיומשך ברכה ותוספת רבוי בגילוי אלהותו מעלמא דאתכסא לעלמא דאתגליא הוא ע"י ישראל ולכן נקרא ה' אלהי ישראל שע"י כן נמצא רבוי גילוי אלהותו למטה כמו למעלה וכשם שלמעלה כתיב וצבא השמים לך משתחווים מפני שהם בטלים ממצאות מגילוי אור ה' המושג להם כך הנה כתיב לעתיד כי עין בעין יראו וגו' וכתוב ובאר במערת צורים ובמחילות עפר מפני פחד ה' וגו' וכמאמר כל ברך לך תכרע כו' ולפניך יכרעו ויפולו כו' והגורם לישראל מעלה ומדרגה רבה זו היא עסק הזריעה בארץ בזמן הגלות שהוא כמו ע"י משל שארעין גרעין אחד ומצמיח הרבה או כמו שנוטעין חרצן אחד וצומח אילן שלם בעתים הרבה וכמ"ש ואנכי נטעתיך שורק וגו' שהוא זמורה של גפן כדי להצמיח גפן שלם וכמאמר רז"ל על פסוק והנה גפן לפני ישראל נמשלו לגפן כו'.

והנה כמו במשל הזריעה והנוטעיה הנ"ל שמכסין הגרעין בעפר הארץ ומשם יצמח כעבוד שהגרעין נרסק ונפסד ובטל לגבי כח הצומח אשר בארץ וכן הצומח ההוא הוא שמגדל ומצמיח ברבי וחספת כך הוא ענין הזריעה של ישראל. וביאור ענין זה כי הנה נודע שקליפת קדמה לפרי כדכתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדם לפני מלך מלך לבני ישראל ולא שהקליפה ממש ח"י קדמה לפרי אלא שהאור והחיות המלוכש בתוכם בבחינת גלות ונפילה שנפלו שמה בשבירת הכלים כידוע לידועי חן הנה הוא נפל שמה ממדרגות גבוהות ומעלות עליונות מאד מאד למעלה מעלה מבחינת עוה"ב וישראל אשר נשמותיהם מושרשות במדות הקדושות ואורייתא דנפיקא מחכמה הנקרא בחינת עשיה והן הם מעשה המצוות וכו'.

וביאור הענין דתנן עשרה דורות מאדם עד נח וכו' ועשרה דורות מנח עד אברהם כו' להודיע כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסין ובאין וכו'. פ"י מה שכל עובים מקבלים שפע וחיות עולם הזה מקדושתו של הקב"ה וכדכתיב ואתה מוחה את כלם הוא מבחינת ארך אפים ורב חסד דהיינו מפני שהוא ית' כל יכול ומחיה ומשפיע בבחינת רב חסד אף במקום שמכסה ומסתיר על קדושתו ית' וקרו ליה אלהא דאלהיא כו'. ולכן יש להם עושר וכבוד שלא ע"פ חשבון ומעשה ודעת כי יגיעתם מחיות אלהי שנפל בקליפות בשבירות הכלים כידוע לידועי חן והוא מוסתר ומכוסה אצלם וימנע מרשעים אורם שאינם מאיר אצלם בהתגלות כ"א בחשך כפול ומכופל עד שמכששים בה' אמר נבל בלבו אין אלקים ונראים ליש ודבר בפני עצמו. משא"כ בסטרא דקדושה שהם מקבלים חיות מגילוי אור פני ה' והוא מתגלה בירידת והשתלשלות סדר המדרגות בעשר ספירות הקדושות שהן הם מדותיו ית' שהם בחינת כלים להמשכת גילוי אלהותו ית' וכן התורה יש לה מדה וכמ"ש ארוכה מארץ מדה מפיק ה' פ"י מדתה דהיינו שיש לה מדה שהוא מדת בחינת כלי אומנתו ית' אלא שהיא ארוכה מארץ וגו' ולכן כתיב אם בחקתי תלכו וגו'. ולכן נקרא יעקב הקטן כי הוא

שיהי' השמים, נדפס: „מציאות“ ובהקדמה ב"ק אמרז"ל שליט"א שכתב „במציאות“.

פיו כרצונו לדבר מה שלבו חפץ והיא שמחה של הוללות לאמר שפתינו אהנו כו'. ואין מעצור לרוחו. ולכן נק' קליפה כי כמו שהקליפה מכסה ומסתרת על הפרי שנראית כמו שהוא עיקר הפרי כך השמחה של הוללות מכסה ומסתרת על אור ה' שבה להיות יש ודבר בפני עצמו הפך רוחניות וחיות אלהי שבקרבנה לשמחה בה' אלהים חיים מחמת הבטול במציאות אליו ית'. ופי' הפסוק שאין זה דרך ה' לבא מיד לבחינת השמחה בה' כי קרוב הוא ליפול מזה כי פן בראותם מלחמה שהוא ענין הנסיון שיבא לאדם לא יוכל לעמוד בקשרי המלחמה ויסוג אחור וישבו מצרימה. אלא הדרך הנכון כמ"ש תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה שתהא השמחה ע"י עבודה וזהו ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף. ים הוא החכמה סוף הוא סופא דכל דרגין כמ"ש בזוהר והיא תושבע"פ שהוא ענין קבלת עומ"ש כמ"ש שום חשים עליך מלך לקיים מצותיו שיעקר התורה מיוסד על דיני המצות וכמו שאר"ל ע"פ התורה והמצוה אשר כתבתי להורות התורה זו תושבע"פ והמצוה זו תושבע"פ כו' שעי' יתקיים בו השמחה אמיתית אשר קדשנו במצותיו כגיל כי זה השער לה' תרעא לאעלאה כו' והשמחה אמיתית שהיא מאהבת ה' צריך להקדים לה היראה שהיא ראשית העבודה ועשרה ושרשה כמ"ש במ"א. והנה ארז"ל הרוצה לקבל עליו עומ"ש שלימה יפנה ויטול ידיו ויגיה ציצית ותפליין פ"י שמתחלה יפנה ויטיר הצואה מקרבו שהוא בחי' הרע שבקרבו ואח"כ יקבל עליו עומ"ש בפריסו דטלית של מצוה שהוא ענין שום חשים עליך מלך דהיינו בחי' מלכותו ית' שהוא מלכות כל עולמים ימשיך על נפשו אור וחיות מבחי' מלכותו יתכרך. וכן הוא בענין לימוד התורה דמתינתא מלכתא בחי' מלכותו ית' ובחי' ודברי אשר שפתי בפ"ך וגו' ואשים דברי בפ"ך וגו' ועיין ממשיך בחי' מלכותו ית' בנפשו ממש. וזהו ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף שבכדי לבא לבחי' ים סוף דהיינו קבלת עומ"ש צריך תחלה להסב דרך המדבר שהוא בחי' יפנה הגיל דהיינו לשום מרידות תמיד בנפשו על הטאותיו אשר עשה ואף שכבר עשה תשובה עליהם ובמ"ש ותטאתי נגדי תמיד או אפי' לא חטא כלל מ"מ ישים לנגד עיניו תמיד להיות ממארי דחושבנא על מחשבה דבור מעשה אשר לא לה' המה כהבל בא ובחשך ילך ואח"כ יכול לקבל עליו עומ"ש בחי' ים סוף הנ"ל בעסק התורה והמצות וכיון שמקבל עליו עול תורה מעבירין מעליו עול דיא שהוא שעבוד לנה"ב ויעלה ויבא ויגיע מזה לבחי' שמחה אמיתית ודביקות בה' אחד בבחינת בטול אליו ית' להתיחד באחדות ה' ממש שהיא בחינת ארץ כנען מלשון הכנעה וביטול בה' אחד והיא מעלה ומדרגה יותר מעולה מבחי' ארץ פלשתים תנ"ל:

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה הוֹיָהּ בַּמִּצְרִים וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת הוֹיָהּ וַיֹּאמְרוּ בְּהוֹיָהּ וּבְמַשֶּׁה עַבְדּוֹ. לַהֲבִין לָמָּה הַקִּדִּים בַּחֲי' יִרְאָה לַבַּחֲי' אֲמִנָּה. הִנֵּה כְּתִיב וַיִּקְרָא הוֹיָהּ בִּי"פ. כִּי הִנֵּה יֵשׁ בִּי בַחֲי' שְׁמוֹת הוֹיָהּ. א' הוּא בַחֲי' שֵׁם הוֹיָהּ דְּלִתְתָּא הַמְּהוּה כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵאֵין לִישׁ. וְלַהֲבִין לָשׁוֹן מֵאֵין לִישׁ וְהָלָא כְּתִיב כִּי מִמֶּךָ הֵבֵל. אֵךְ בְּהִיּוֹת כִּי מְהוּהוּ וְעַצְמוֹתוֹ ית' אֵין לוֹ שִׁיבִית לְעוֹלָמוֹת וְאֵין עוֹרֵךְ אֵלָיו כו'. וְלִכְּן בְּלִתי אֲפֻשֶׁר לְעוֹלָמוֹת לִקְבֹּל חִיּוֹתָם וְהַתְּהוּוֹתָם כִּי ע"י בַחֲי' שֵׁם הוֹיָהּ כִּיָּה הֵינּוּ עַל יְדֵי צִמְצוּם שְׁהוּא בַחֲי' יו"ד וְאַח"כּ הַתְּפַשּׁוּת זֵיוו וְאוֹרוֹ בַחֲי' ה' וְעֵינִי נֹאמֵר כִּי הוּא צוּה וְנִבְרָאוּ וְהוּא קֹאֵי עַל שֵׁם הוֹיָהּ דְּכְתִיב לְעִיל מִיְּגִיה יִהְיֶה אֵת שֵׁם ה' וְשֵׁם ה' הוּא צוּה לָשׁוֹן הַתְּקַשְׁרוֹת כו'. וְנִבְרָאוּ לָשׁוֹן נִפְעַל כו'. וְהִנֵּה כְּמוֹ שִׁבְחֵי ז' צ"ל צִמְצוּם וְהַתְּפַשּׁוּת בַחֲי' שֵׁם הוֹיָהּ

ורוממתו כגיל וכמארז"ל במקום שבועלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אין כו' וזהו בחינת בכל מאדך וע"ד זה נתקן כל ענין התפלה ולכן בזמן שבהמ"ק היה קיים לא היו מאריכין כ"כ בתפלה כמו עכשיו: והנה כמו במשל שבזריעת הגרעין הגיל שאינו צומח עד שנקרב ויפסד ואז יעלה ויצמח כך א"א להעלות ולהצמיח תוספת אורה ושמחה בה' כגיל כ"א ע"י לב נשבר רוח נשברה רוח הסטרא אחרא. הגסה בקרבו שיבא לידי רקבון והפסד וישוב אל ה' וירחמהו על גלות ניצוץ אלהי שנפל בקליפות להחיותם איך שנפל מאגרא רמא כו' ועי' זה חקנו תיקון חצות כדי להיות התפלה בכונה וכמאמר רז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש שיהא מיצר ודואג על כחי' ראש ומעלת קדושתו ית' שהוא כביכול כבובד הגלות אלא שלחסידי' הראשונים היה די בשעה אחת בהתבוננו' שעה אחת קודם התפלה אבל לשאר צריכין לקבוע עת וזמן בס"ע לעורר מריירות בנפשנו. דהיינו בחצות ואחר חצות לימוד התורה בשמחה ואור הבא מתוך החשך כו' כמ"ש במ"א וזהו תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה וגו'. שהוא עונש מדה כנגד מדה לפי שנחורבן בית המקדש נאבד ממנו בעוניו השמחה שלמה שהיה במקום מנוחתה שעי' זה יעלה ויבא ויגיע לבחינת השמחה ואורה הבאה מתוך החשך כגיל. וזה שאמר רז"ל על ריע' בשראה כרך של עכ"ם שחק ואמר אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה פ"י שהשפעת חיות ושפע עולם הזה לעכ"ם שהם נקראים עוברי רצונו שעובר על הרצון מבחי' למעלה מהרצון כי שם אין העונות מפסיקים ומעכבים את השפע כי אם צדקת פה תתן לו ורבו פשעיו מה תעשה לו. אלא אחר שנתהווה בחי' רצון ורצון אותיות צנור שהוא מעבר והתגלות שפע וחיות אלהי דרך צמצום והשתלשלות סדר המדרגות על פי מדותיו ית' ששם הוא על פי דרכי התורה אם בחקתי תלכו וגו'. אבל למעלה הוא כחשיכה כאורה ומשם הוא יניקת עכ"ם דרך נפילת האור שמרחוק כגיל אף שהם רחוקים מאוד פניו ית' המתגלה כגיל וכ"ש לעושי רצונו דהיינו העושים הרצון וממשיכין שפע וחיות אלהי דרך צנור המתגלה בהשתלשלות המדרגות שהרי הם עליונים וקרובים יותר למקורם ושרשם אלא מאחר שנמשכין מאוד פניו ית' בדרך התפשטות האור בסדר המדרגות והשתלשלות שלא בדרך נפילה ח"ו א"א להיות השמחה בהתגלות אורה כגיל. אבל לעתיד כשיתעלו הנצוצות הנפולים כגיל הרי גם בחינת אור וחיות שהיתה בתוך הנפילה שהיא מבחי' למעלה מהרצון מתגלה בתוספת אורה ושמחה כגילי רב ועצום ביתר שאת:

וזהו ויהי בשלח פרעה את העם כי פרעה אמר לא ידעתי את ה' והוא בחינת עורף אחריו דרצון העליון ויניקתם מבחי' עוברי רצונו הגיל. והיה משלה פארוז וענפים ועושי פרי למעלה את העם שעי' גלותם במצרים והשתעבדותם בהם גרמו שנתעלו בחי' נצוצי אלהים שנפלו שמה בשכרית הכלים והוא הוא בחי' כח הצומח להצמיח ישועת ישראל כמ"ש ופרעה הקריב ואמר רז"ל שהקריב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים. ועל דרך זה נתיסד כל שירת הים או ישיר משה וגו'. כמ"ש במ"א:

וְלֹא נָחַם אֱלֹהִים דָּרֶךְ אֶרֶץ פִּלְשְׁתִּים וגו'. פלשתים לשון מבו המפולש כמו שאמר רז"ל על פסוק ובמושב לצים לא ישב אלו פלשתים. והענין כי זה לעומת זה עשה אלהים ויש בחי' פלשתים בקדושה ובחי' פלשתים בקליפה. בחי' פלשתים שבקדושה היא בחי' התגלות השמחה בדביקות ה' בפילוש ובגלוי ובהתרחבות לאין קץ בחי' ובכל מאדך הגיל. ופלשתים שבקליפה הם הלצים שהוא ג"כ ענין הרחבת